

แรงผลักดันต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจไทย

(1947 - 1957)

การเปลี่ยนแปลงในระบบโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกเกิดขึ้น โดยที่ระบบโลกได้ถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ คือระบบเสรีประชาธิปไตย กับระบบสังคมนิยม และเกิดมีระบบย่อยในลักษณะที่เป็นบรรษัทรัฐเกิดขึ้นซึ่งยังรวมตัวกันไม่แน่นแฟ้นก่อตัวขึ้นด้วย

ประการแรก

พัฒนาการของระบบเสรีประชาธิปไตย ศูนย์กลางอำนาจของระบบนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากศูนย์ที่รวมอยู่ในประเทศต่าง ๆ ในยุโรปมาเป็นสหรัฐอเมริกา ด้วยผลของสงครามโลกครั้งนี้ กลไกที่สร้างฐานะให้กับศูนย์กลางอำนาจในยุโรปคือ ระบบอาณานิคมภายใต้การควบคุมทางทหารและนโยบายการค้าเสรี¹ ได้พังทลายลง บรรษัทประเทศอาณานิคมที่เคยเป็นแหล่งวัตถุดิบ และตลาดการค้า² ได้เป็นอิสระจากการควบคุมเดิม

1

Patrich J. McGowan and Bohdan Kordon, "Imperialism in World System Perspective : Britain 1870-1914", International Studies Quarterly Vol. 25 No.1 (March 1981) pp.49-55.

2

Ernest Mandel, Marxist Economic Theory (London : Merlin Press, 1974) pp.452-453.

สงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งกินเวลามากกว่า 5 ปี อำนาจของมหาอำนาจตะวันตกได้ตกลง และไม่สามารถจะกำกับการควบคุมอาณานิคมต่าง ๆ ที่อยู่ห่างกันและอยู่แยกกันออกไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ในขณะที่ชัยชนะในตอนแรกของญี่ปุ่นได้ทำลายความเชื่อของนักล่าอาณานิคมผิวขาวที่ว่าไม่เคยแพ้แก่คนผิวดำหรือผิวเหลือง กระบวนการเคลื่อนไหวเพื่ออิสรภาพของชนพื้นเมืองได้เริ่มต้น ในขณะที่เดียวกันนักศึกษาจากประเทศอาณานิคมต่าง ๆ ได้เรียนรู้ถึงหลักการตัดสินใจโดยตัวเองในมหาวิทยาลัยของประเทศที่เขาไปควบคุมปกครองประเทศตนเอง ความคิดในการปฏิวัติได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับจากประชาชนทั่วไปมากขึ้น ซึ่งผลดังกล่าวก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมเกิดขึ้นในเอเชียแอฟริกาและเซตอื่น ๆ ซึ่งได้เป็นกำลังอันไม่อาจต้านทานได้ในการเมืองของโลก¹

ในปี ค.ศ. 1945 อังกฤษเป็นประเทศที่มีอาณานิคมที่ใหญ่ที่สุดและเป็นอาณานิคมแรกที่ถูกลดขนาดลงด้วย ประชาชนจำนวนมากถึง 600 ล้านคนหรือมากกว่า 1 ใน 4 ของประชากรของโลกถูกปกครองโดยอังกฤษ ภายใน 3 ปีเกือบ 2 ใน 3 ของประชากรเหล่านี้ที่อาศัยอยู่ในอินเดีย ปากีสถาน ลังกาและพม่า ใ้รับอิสรภาพ ประเทศอียิปต์และอิรัก ประสบความสำเร็จในการเรียกร้องและได้รับอิสรภาพจากการครอบครองของอังกฤษในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ซึ่งในเวลาถัดมาประเทศจอร์แดนก็ได้รับอิสรภาพเช่นเดียวกัน และบางส่วนของปาเลสไตน์ได้รับอิสรภาพโดยถูกแบ่งออกเป็นอิสราเอล ในเวลาดังกล่าวผู้นำของอังกฤษโดยยอมรับถึงความต้องการเป็นอิสรภาพของประเทศอาณานิคมต่าง ๆ และได้ให้อำนาจอธิปไตยแก่ชุกชาน มาดากัสการ์และกานา เพียงแต่ในช่วงระยะเวลาอันสั้นดังกล่าวได้มีรัฐใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นในแผนที่โลกมากกว่า 36 รัฐ²

¹ คร. ลือชัย จุฑาสัย, สุวรัตน์ เภกะสุต, กนกศักดิ์ แก้วเทพ (แปล), เบนจามิน เจ. โคเฮน, ปัญหาเรื่องจักรวรรดินิยม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิตยา, 2524), หน้า 50.

² เรื่องเดียวกัน.

ฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศที่มีอาณาบริเวณมากเป็นอันดับสอง แต่ก็ได้ลดน้อยลงในเวลาต่อมา เริ่มต้นก็โดยการที่ซีเรียและเลบานอนแยกออกไป ต่อมาส่วนของอินเดียที่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝรั่งเศสก็โดยอมโอบนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินเดียเมื่อมีรัฐสภาอินเดียนใหม่ และในปี ค.ศ. 1954 ฝรั่งเศสก็ได้สูญเสียกลุ่มประเทศอินโดจีนหลังการต่อสู้อย่างวิบัติ ในปี ค.ศ. 1956 กินีเซียและโมร็อกโกได้รับอิสรภาพหลังจากความไม่สงบและต่อสู้เป็นเวลาหลายปี ในปี ค.ศ. 1958 กินีได้รับอิสรภาพโดยการลงคะแนนเสียง และในปี ค.ศ. 1960 กินแทนที่เห็ดภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสในเขตกึ่งเขตร้อนและในแอฟริกาตะวันตกและมาลากาซี (มาดากัสการ์) ก็ได้รับการลงคะแนนเสียงได้เป็นอิสรภาพ เช่นเดียวกันในปี ค.ศ. 1961 การชกขึ้นของฝรั่งเศสในการต่อต้านขบวนการกู้อิสรภาพของแอลจีเรียก็ได้สิ้นสุดลงในที่ที่สุด¹

เรื่องในทำนองเดียวกันนี้ก็ได้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก แทนที่จะไม่มีอาณาจักรเก่าแก่ อาณาจักรใดที่สามารถมีชีวิตอยู่ได้นาน หลังสงครามโลกดินแดนในครอบครองของผู้บุ่่นได้ถูกแบ่งระหว่างรัสเซีย สหรัฐ ฯ และจีน ประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ก็ได้รับปลดปล่อยเป็นอิสรภาพ ในแอฟริกา ประเทศเอธิโอเปีย ลิเบีย และโซมาเลีย ได้รับอิสรภาพจากอิตาลี ในปี ค.ศ. 1946 สหรัฐ ฯ ก็ได้คืนอำนาจจอร์เจียโดยอย่างเป็นทางการให้กับประเทศฟิลิปปินส์ และเมืองขึ้นอีก 2 แห่ง (อะแลสกาและฮาวาย) ซึ่งได้กลายมาเป็นรัฐของสหพันธ์ในปี ค.ศ. 1971 เกาะต่าง ๆ จำนวนมากในมหาสมุทรแปซิฟิกถูกส่งคืนให้กับผู้บุ่่นทันทีหลังสงคราม คชท์ก็ได้ให้อิสรภาพแก่อินโดนีเซียซึ่งเป็นดินแดนที่มีค่าที่สุดที่คชท์ครอบครองอยู่ ต่อมาดินแดนในแอฟริกาที่เบลเยียมครอบครองอยู่ (ซาอีร์, บรุนดี, รวันดา) ก็ได้รับอิสรภาพเช่นเดียวกัน²

¹ เรื่องเดียวกัน.

เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.

ภัยพิบัตินี้ทำให้อำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองของศูนย์กลางอำนาจในยุโรปไม่มีฐานะพอที่จะทำให้นักฟื้นตัวขึ้นมาได้ ในทางตรงกันข้ามสหรัฐอเมริกาซึ่งได้รับผลกระทบจากสงครามน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ มีทรัพยากรธรรมชาติที่มากกว่า¹ และภัยความต้องการของรัฐบาลที่เห็นความสำคัญของการก้าวมาเป็นผู้นำในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ เนื่องจากได้รับบทเรียนจากนโยบายโดดเดี่ยวตัวเอง (Isolationism) ที่ทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 มาแล้ว² ทำให้สหรัฐอเมริกาได้อาศัยโอกาสที่เอื้ออำนวยและความต้องการของรัฐบาลนี้ก้าวขึ้นมาเป็นศูนย์กลางของประเทศเสรีประชาธิปไตยแทนศูนย์กลางอำนาจในยุโรป

ในเวลาต่อมาสหรัฐอเมริกาได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมืองในระดับโลก มีกำลังแสนยานุภาพที่เข้มแข็ง ทั้งทางอาวุธยุทธโศปกรณ์ และกำลังทหารที่เข้มแข็งที่สุดในขณะนั้น ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาก้าวขึ้นมาอยู่ในฐานะนำประเทศอื่น ๆ ตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจนี้คือ การมีฐานะทางการเงินที่เข้มแข็ง เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐได้กลายเป็นเงินสกุลหลักแทนเงินปอนด์สเตอร์ลิง สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีธนาคารสาขาประจำอยู่เกือบทั่วโลก ดังตารางที่ 2-1

1

Arthur Marwick, War and Social Change in The Twentieth Century (London : Macmillan Press, 1974) p.180.

2

Joan E. Spero, The Politics of International Economic Relations (London : George Allen and Unwin, 1978) p. 24.

ตารางที่ 2-1 จำนวนประเทศต่าง ๆ ที่ธนาคารของสหรัฐอเมริกามีสาขาอยู่

	1918	1939	1950	1955	1960	1967
ประเทศลาตินอเมริกา	10	11	10	10	13	22
ประเทศในยุโรป	5	3	4	4	4	10
ประเทศในแอฟริกา	0	0	0	3	1	3
ประเทศในเอเชีย	0	0	0	0	3	3
ดินแดนต่าง ๆ ของ สหรัฐอเมริกาแถบโพ้นทะเล	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>
รวม	<u>16</u>	<u>22</u>	<u>24</u>	<u>26</u>	<u>33</u>	<u>55</u>

ที่มา : Federal Reserve Board, Overseas Branches of Corporations Engaged in Foreign Banking and Financing in Operation on December 31, 1967

ก่อนปี 1950 สหรัฐอเมริกามีธนาคารประจำอยู่ประเทศต่าง ๆ 22 ประเทศ แต่พอปี 1967 ธนาคารของสหรัฐอเมริกามีประจำอยู่ถึง 55 ประเทศ ซึ่งมีสาขาของธนาคารทั้งหมด 238 แห่ง นอกจากนี้ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นผู้นำในการลงทุนออกนอกประเทศรายใหญ่ที่สุด ดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2 การลงทุนต่างประเทศของประเทศไทยในการลงทุนออกนอก

	1914	1930	1960
	— เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด —		
อังกฤษ	50.3	43.8	24.5
ฝรั่งเศส	22.2	8.4	4.7
เยอรมัน	17.3	2.6	1.1
เนเธอร์แลนด์	3.1	5.5	4.2
สวีเดน	.3	1.3	.9
สหรัฐอเมริกา	6.3	35.3	59.1
แคนาดา	<u>.5</u>	<u>3.1</u>	<u>5.5</u>
รวม	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

ที่มา : William Woodruff, Impact of Western Man (New York; 1966)

จะเห็นได้ว่า อังกฤษเคยเป็นผู้นำในการลงทุนออกนอกประเทศ คือปี 1914 อังกฤษ
ลงทุนออกทั้งหมดถึง 50.3% ของการลงทุนออกทั้งหมดของโลก ในขณะที่สหรัฐอเมริกาลงทุน
ออกนอกประเทศไปลงทุนในประเทศต่าง ๆ เพียง 6.3% ของทั้งหมด แต่พอปี 1930 ก็เกิด
วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทั่วโลก ทำให้การลงทุนของอังกฤษกระทบกระเทือนด้วย และพอหลัง
สงครามโลกครั้งที่ 2 คือกจากปี 1960 การลงทุนออกนอกประเทศของอังกฤษลดลงเหลือเพียง
24.5% ของทั้งหมด แต่สหรัฐอเมริกากลับมีการลงทุนออกนอกเพิ่มขึ้นถึง 59% หรือเกือบ 60%
ของการลงทุนในโลกทั้งหมด

ประการที่ 2

พัฒนาการของระบบสังคมนิยม¹ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ระบบสังคมนิยม
ได้พัฒนาจากการเป็นระบบประเทศ คือมีเพียงสหภาพโซเวียตซึ่งล้อมรอบด้วยประเทศเสรี-
ประชาธิปไตยมาเป็นระบบสังคมนิยมโลกที่สามารถแข่งขันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ ความคิด
และวัฒนธรรม² กับระบบเสรีประชาธิปไตย และการแข่งขันกันนี้เริ่มขึ้นอย่างแท้จริงเมื่อ
สหภาพโซเวียตสามารถควบคุมดินแดนส่วนต่าง ๆ ของยุโรปตะวันออกได้³

¹ Gabriel Palma, "Dependency : A Formal Theory of Underdevelopment
or a Methodology for The Analysis of Concrete situation of Under-
development", World Development Vol. 6 (1978) p.909.

² สุวินัย ภรณวลัย, เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยโครงสร้าง เศรษฐกิจใหม่กับการ
พัฒนาของระบบทุนนิยมโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2523) หน้า 11

³ Daniel Chirot, Social Change in The Twentieth Century (New York :
Harcourt Brance Jovanovich, Inc., 1977) pp.117-119.

การพัฒนาของระบบสังคมนิยมเช่นนี้มีความแตกต่างจากการพัฒนาขึ้นมาเป็นรัฐชาติใหม่
 อย่างที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว เพราะรัฐชาติที่เกิดขึ้นใหม่ย่อมมีฐานะของความเป็นอธิปไตยของตนเอง
 สามารถปกครองตนเองอย่างอิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากรัฐอื่น แต่ระบบสังคมนิยมเป็นการ
 ก่อตัวของระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อีกแบบหนึ่งซึ่งนอกจากจะแตกต่างกันแล้วยังขัดแย้งกัน
 โดยพื้นฐานกับระบบเสรีประชาธิปไตยด้วย

ประการที่ 3

ด้วยผลของสงครามโลกครั้งที่ 2 ระบบเมืองขึ้นถูกยกเลิกไป มีประเทศที่ได้รับ
 เอกราชเกิดขึ้นมากมาย ทั้งในแอฟริกาและเอเชีย ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้โดยพื้นฐานที่สุด
 ได้พยายามแสดงออกของความเป็นชาติอิสระมากที่สุด ในทางการเมืองปฏิเสธหรือลดความสัมพันธ์
 กับชาติมหาอำนาจที่ปกครองตนเอง ส่วนทางเศรษฐกิจก็พยายามเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของตน
 ด้วยวิธีการของตนเอง และมีนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมต่อต้านการลงทุนของชาวต่างชาติ¹ และยัง
 ท่องการจะยึดเอากิจการของต่างชาติกลับมาเป็นของตนเอง

ความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ คือ ระบบเสรีประชาธิปไตย ระบบสังคมนิยม ประเทศ
 เกิดใหม่มีลักษณะของความขัดแย้งและแข่งขันกัน กล่าวคือ ผู้นำของระบบสังคมนิยมคือสหภาพโซเวียต
 ก็ดำเนินการสนับสนุนให้ประเทศเกิดใหม่ทั้งหลายหันกลับมาอยู่ในกลุ่มตน มีการสนับสนุนขบวนการ-
 คอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ นอกจากนั้นก็ยังสนับสนุนประเทศที่มีการปฏิวัติสังคมนิยมแล้ว เช่น จีน
 และคิวบา ให้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจแนวสังคมนิยม ส่วนระบบเสรีประชาธิปไตยภายใต้การนำ
 ของสหรัฐอเมริกาทำเนียบวิธีการแบบเดียวกัน คือ พยายามสนับสนุนให้ประเทศเกิดใหม่และประเทศ
 ฝ่ายเสรีประชาธิปไตยที่ได้รับภัยจากสงครามเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของตนขึ้นมา

¹

Paul A. Baran, The Political Economy of Growth (England :
 Penquin Book, Ltd., 1973), p. 118.

เป้าหมายของการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจให้กับประเทศฝ่ายเสรีประชาธิปไตยและประเทศเกิดใหม่ นอกจากจะเป็นการดึงประเทศเหล่านี้ออกจากฝ่ายสังคมนิยมแล้ว ยังต้องการขยายการค้าและการลงทุนของสหรัฐอเมริกาไปยังประเทศเหล่านี้ด้วย เพื่อตอบสนองความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของตนด้วย

เพื่อให้เป้าหมายของตนสัมฤทธิ์ผล สหรัฐอเมริกาได้สร้างกลไกแห่งการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโลกขึ้นใหม่ คือ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารโลก (IBRD) หรือ IDA (International Development Association) ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนทางการเงิน การเงิน¹ เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจโลกฟื้นตัว อันจะทำให้มีการค้าการลงทุนที่เสรีเกิดขึ้น²

สหรัฐอเมริกากับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ถึงแม้ว่าการทำสงครามโลกครั้งที่ 2 จะยุติลง แต่ก็ได้เกิดสงครามในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นมาแทน นั่นคือ สงครามเย็น อันเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างสหรัฐ ฯ ผู้นำโลกเสรี-ประชาธิปไตยกับสหภาพโซเวียตผู้นำโลกคอมมิวนิสต์

¹ องค์การเหล่านี้ตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาเบรตตันวูด (1944) มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าการลงทุนโดยเสรี เช่น เป้าหมายของ IMF คือ (ก) กระตุ้นความร่วมมือทางการเงินระหว่างประเทศ (ข) ขยายการค้า (ค) ทำให้การแลกเปลี่ยนเงินตรามีเสถียรภาพ (จ) ยกเลิกการจำกัดการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ใน สุวินัย ภรณวลัย, เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจญี่ปุ่น . . . , หน้า 18.

² Dan W. Nabudere, The Political Economy of Imperialism

(London : Zed Press, Ltd., 1977), pp.147-150.

การเผชิญหน้ากันได้เริ่มต้นขึ้นในยุโรป โดยที่สหภาพโซเวียต สามารถยึดครองยุโรป
ได้เกือบครึ่งหนึ่ง คือ เชโกสโลวาเกีย, ภูมเบีย, บลูนแกเรีย, โปแลนด์, เยอรมันตะวันออก
ยูโกสลาเวีย ในขณะที่เองประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันตกโดยเฉพาะอังกฤษ ฝรั่งเศสและ
เยอรมัน ต่างก็ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ อังกฤษซึ่งมีภาระหนักในการปกครองอาณานิคมที่กำลัง
จะสูญเสียอินเดีย และไม่สามารถจะรักษาอิทธิพลของตนได้ในกรีซและตะวันออกกลาง อังกฤษ
กำลังจะถอนตัวออกจากปาเลสไตน์ คองโก สหรัฐ ซึ่งพยายามจะถอนตัวจากยุโรปจึงต้องกลับมา
เล่นบทบาทของผู้นำโลกเสรีประชาธิปไตยในยุโรปและต้องให้ความช่วยเหลือแก่กรีซและตุรกี
แทนอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1947 และเริ่มมีนโยบายตามแผนการมาร์แชล เพื่อช่วยเหลือยุโรป-
ตะวันตกทางด้านการเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันสหภาพโซเวียตก็พยายามจะแผ่อิทธิพลมาทางกรีซและ
ตุรกีและยุโรปตะวันตก¹

เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้นในยุโรปทำให้สหรัฐ ฯ เข้มแข็งอย่างแน่นจนถึง
แผนการแผ่ขยายอำนาจของคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตในยุโรป ดังนั้นจึงทำให้สหรัฐ ฯ ถือว่า
การป้องกันยุโรปจากอิทธิพลของคอมมิวนิสต์เป็นภาระกิจประการสำคัญของสหรัฐ ฯ และหาก
สหรัฐ ฯ ไม่สามารถกระทำดังกล่าวได้สำเร็จเท่ากับว่าสหรัฐ ฯ จะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ใน
สงครามเย็น²

¹ วิชัย ศรีสวัสดิ์, วิกฤตการณ์ของโลกปัจจุบัน (พระนคร : สำนักพิมพ์เค็ดัดไทย,
2517), หน้า 3-4.

² Charles O. Lerche, Jr., The Cold War . . . And After,
(Englewood Cliffs, NJ. : Prentice Hall, Inc., 1968), p.82.

ควยเหตุนี้การดำเนินนโยบายสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ (Communist Containment Policy) จึงเกิดขึ้นอย่างจริงจังโดยเริ่มต้นจากการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจ คือการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจกับประเทศยุโรปตามแผนการมาร์แชลล์ไปจนถึงมาตรการทางทหารคือ การสถาปนาองค์กรแห่งสันติสัญญาแอตแลนติกเหนือหรือเนโท¹

สงครามเย็นมีโค่นอยู่ที่ยุโรปเท่านั้น แต่สงครามได้ขยายตัวออกไปยังส่วนอื่นของโลกด้วย โดยเฉพาะบริเวณตอนริมของไอลีเชีย (Asian Rimlands) และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของเมาเซซุงในการปฏิวัติจีนแผ่นดินใหญ่ในปี 1949 สงครามเกาหลีระหว่างปี 1950-1953 ตลอดจนการก้าวขึ้นมาอำนาจของโฮจิมินห์ในเวียดนามนั้นล้วนแต่ทำให้สหรัฐ ฯ หวั่นเกรงภัยคอมมิวนิสต์มากขึ้น เพราะเกรงว่าคอมมิวนิสต์จะครองโลกได้²

สถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นทำให้สหรัฐ ฯ ตระหนักถึงบทบาทของตนว่าจำเป็นต้องเข้ามาสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ เพราะนอกจากเหตุการณ์สำคัญ ๆ 3 เหตุการณ์ข้างต้นแล้ว ยังมีขบวนการฝ่ายซ้ายซึ่งยึดแนวทางคอมมิวนิสต์เข้าสู่อกวนรัฐบาลของพม่า มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทยด้วย ซึ่งรัฐบาลเหล่านี้ก็อาจจะต้องพ่ายแพ้ต่อขบวนการฝ่ายซ้ายเหล่านี้ได้ เพราะนอกจากเป็นรัฐบาลที่ขาดประสิทธิภาพทางการเมืองการปกครองแล้ว ยังมีนโยบายที่ไม่คำนึงต่อประเทศเมืองแคบเล็กของตน ซึ่งหมายความว่ายอมเป็นรัฐบาลที่ขาดความสนับสนุนจากมหาอำนาจอีกอาจจะทำให้เพียงพัวแก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้³

¹ ธนาบุญ สตะเวทิน, การบุกรุกยึดครอง พหุโยชิน, เจริญ ศรีสุวรรณ, การเมืองระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 197-198.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 199.

³

Samuel P. Hayes, The Beginning of American Aid To Southeast :

The Griffin Mission of 1950, p.22.

นอกจากนี้ในทางเศรษฐกิจนั้นประเทศเหล่านี้ยังมีนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมซึ่งสหรัฐ ฯ ไม่เห็นด้วย คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งที่ลัทธิชาตินิยมรุนแรงมาก นอกเหนือจากไทยซึ่งไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นโดยตรงแล้ว ก็มีแคว้นมาเลเซีย (สิงคโปร์) เท่านั้นที่ลัทธิชาตินิยมมีอิทธิพลไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเชื้อชาติอันเป็นปัญหาภายในของประเทศที่เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ตอกรับแก้ไขก่อน และวิเทโศบายอันค้ำของอังกฤษ¹ ส่วนอินโดนีเซีย ฆมา ประเทศในอินโดจีน ฟิลิปปินส์ ล้วนแต่มีนโยบายชาตินิยมทั้งสิ้น

นโยบายชาตินิยมเป็นนโยบายที่แสดงออกซึ่งการเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวต่างชาติโดยพื้นฐาน ทางด้านนโยบายต่างประเทศมีการคัดความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจเดิม ทางด้านเศรษฐกิจมีการกระทำเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติโดยส่วนรวม มีการยึดเอากิจการเดิมที่เป็นของต่างชาติมาเป็นของประเทศตน และมีความพยายามจะควบคุมความสัมพันธ์ทางการค้ากับต่างประเทศ²

นโยบายชาตินิยมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคแถบนี้เป็นนโยบายที่ขัดแย้งกับหลักการเสรีนิยมทางเศรษฐกิจและทำลายผลประโยชน์ของชาติมหาอำนาจซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศผู้มาอย่างสหรัฐอเมริกาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะนโยบายนี้ได้สกัดกั้นการลงทุนของเอกชนทั้งคนต่างชาติและคนในท้องถิ่นซึ่งจะเป็นตัวเร่งให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นในคานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเกษตร อุตสาหกรรมเหมืองแร่ โรงงาน การชลประทาน การคมนาคม ซึ่งระบบเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ต้องการ³

¹ John F. Cady, The History of Post-War Southeast Asia

(Athens, Ohio : OHIO University Press, 1974), pp.136-141.

² Frank H. Golay et al., Underdevelopment and Economic

Nationalism in Southeast Asia (New York : Cornell University Press, 1969), p.2.

³ Samuel P. Hays, The Beginning of America Aid To Southeast

Asia : The Griffin Mission of 1950, p.10.

ภัยเหตุนี้องสหรัฐอเมริกาจึงพยายามที่จะให้รัฐบาลต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้เลิกนโยบายชาตินิยมที่ลงเสีย โดยส่งคณะทูตทางเศรษฐกิจคณะหนึ่งชื่อ " คณะกริฟฟิน " (Griffin Mission) มายังภูมิภาคนี้ เข้ามาในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน 1950 โดยได้เข้าพบผู้นำของประเทศต่าง ๆ คือ กลุ่มประเทศอินโดจีนทั้งสามประเทศ มาเลเซีย และสิงคโปร์ พม่า ไทย และอินโดนีเซีย¹ และได้ทำรายงานเสนอรัฐบาลทั้ง 5 ประเทศขึ้นมา 5 ฉบับ² ซึ่งชี้ให้เห็นว่า " ความต้องการทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาคนี้คือ การหลั่งไหลเข้ามาของการลงทุนของเอกชน ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ สิ่งนี้เป็นความจำเป็นที่จะช่วยสถาปนาสันติภาพและความมั่นคงขึ้น " รายงานทั้ง 5 ฉบับนี้ยังเน้นให้เห็นอีกว่า ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา การลงทุนอันจะช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจได้ถูกจำกัดลง และไม่มีเกิดขึ้นใหม่อีก เพราะความไม่แน่นอนของนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดใหม่ เช่น ทั้งพม่าและอินโดนีเซีย ต่างก็มีแนวนโยบายสังคมนิยมที่แข็งแกร่ง³

ข้อเสนอของคณะทูตเศรษฐกิจอเมริกันชุดนี้ ได้รับการตอบรับจากรัฐบาลทหารโงกินเนียมของเวียดนามใต้ (1955 - 1963)⁴ โดยนำเอาข้อเสนอขึ้นมาเป็นหลักในการในโครงการพัฒนา-

1

Ibid.

2

ที่พบพร้อมกันที่กรุงวอชิงตัน เมื่อเดือน พฤษภาคม 1950

3

Samuel P. Hays, The Beginning of American Aid to SoutheastAsia : The Griffin Mission of 1950 . . ., p.33.

4

Jan M. Pluvier, A Hand Book and Chart of Southeast Asian History

(Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1967) p.10.

เศรษฐกิจที่เรียกว่า Commercial Import Program¹ แต่ได้รับการปฏิเสธจากพม่าและอินโดนีเซีย (ส่วนมาเลเซียและสิงคโปร์ไม่มีแผนนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมอยู่แล้วและเปิดรับอังกฤษเป็นอย่างดี)²

การปฏิเสธของพม่ามีผลให้ข้อเสนออื่นไม่มีผลก่อนนโยบายเศรษฐกิจของตนอย่างเด็ดขาด เพราะพม่าได้ปิดตัวเองจากโลกภายนอกอย่างสิ้นเชิง หันมาใช้นโยบายสังคมนิยมแบบพม่า (Burmese Way to Socialism)

การปฏิเสธข้อเสนอของคณะทูตกริฟฟินของอินโดนีเซียทำให้นโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมของอินโดนีเซียดำเนินมาได้อย่างกระชั้นชิด ในช่วงเวลาซึ่งกลาวนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมที่เรียกว่า เศรษฐกิจนำวิถี (Guided Economy) ใกล้เคียงเสียหายนับบริษัทของคนอเมริกันมากมาย คือ บริษัทน้ำมัน บริษัทอุตสาหกรรมยางพารา ถูกยึดมาเป็นของรัฐบาล³

1 Daniel Gareth Porter, Imperialism and Social Structure in Twentieth Century Vietnam (Ph.D. Dissertation, Cornell University, 1976) p. 279.

2 Charles Wolf, Jr., Foreign Aid : Theory and Practice in Southern Asia (New Jersey : Princeton University Press, 1960) p.80

3 Steven J. Rosen, "The Open Door Imperative and U.S. foreign Policy," in Steven J. Rosen, James R. Kurth (ed.), Testing Theories of Economic Imperialism (Massachusetts : Lexington Books, 1974)p.124.

และในที่สุด หลักการพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมของรัฐบาลอเมริกันซึ่งเคยเสนอผ่านคณะทูตกริฟฟิธถูกนำมาปฏิบัติใช้อีกครั้งหนึ่ง เมื่อประธานาธิบดีซูฮาร์โต ซึ่งโคลนลัมประธานาธิบดีผู้การโนลงได้เมื่อปี 1965 ได้ให้ที่ปรึกษาชาวอเมริกันร่าง¹ แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกซึ่งประกาศใช้เมื่อปี 1969²

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้ได้ประกาศเอาไว้อย่างชัดเจนว่า รัฐบาลอินโดนีเซียจะไม่เข้ายึดกิจการของชาวต่างประเทศกเว้นที่เกิดภาวะฉุกเฉิน โดยคำยินยอมของรัฐสภา รัฐบาลอนุญาตให้มีการโอนผลกำไรออกนอกประเทศโดยไม่จำกัด อนุญาตให้บรรดาเครื่องจักรที่นำเข้ามาลงทุนไม่ต้องเสียภาษีขาเข้า ชยายระยะเวลาให้กับการเสียภาษีของกิจการลงทุนใหม่เป็น 5 ปี³

ท้ายแผนพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้การร่างของที่ปรึกษาอเมริกันผสมผสานกับการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (The Foreign Investment Board) ทุนจากต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามาในระบบเศรษฐกิจอินโดนีเซีย ทั้งจากฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น แคนาดา แต่ปรากฏว่า การลงทุนของสหรัฐอเมริกาเข้ามาลงทุนมากที่สุด

1

Malcolm Caldwell (foreword) in David Elliot, Thailand : Origino of Military Rule (London : Zed Press, 1978) p.13.

2

ปรัชญา เจริญชัย, "อินโดนีเซียยุคพัฒนา 1969-1979," ใน ชุมพันธ์ ฉัตรานนท์, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเอเชียอาคเนย์ (กรุงเทพฯ : แพรวพทยา, 2519) หน้า 174.

3

Steven J. Rosen, "The Open Door Imperative and U.S. foreign Policy" in Steven J. Rosen, James R. Kurth (ed.), Testing Theories of Economic Imperialism . . ., p.124.

ตารางที่ 2-3 อินโดนีเซีย : การลงทุนต่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลอินโดนีเซีย ในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดและภาคหัตถอุตสาหกรรมทั้งหมด, 1969 (ล้านดอลลาร์)

ประเทศที่เข้ามาลงทุน	ภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด			ภาคหัตถอุตสาหกรรมทั้งหมด		
	จำนวนกิจการลงทุน	จำนวนทุน	เปอร์เซ็นต์	จำนวนกิจการลงทุน	จำนวนทุน	เปอร์เซ็นต์
สหรัฐอเมริกา	29	411.30	40.4	13	47.87	35.0
ฟิลิปปินส์	11	248.50	23.7	-	-	-
ญี่ปุ่น	25	119.39	10.9	11	24.70	18.1
แคนาดา	3	77.30	7.1	2	0.60	0.6
เกาหลีเหนือ	1	49.5	4.4	-	-	-
ฮ่องกง	21	27.40	2.5	12	5.15	3.8
สิงคโปร์	14	23.36	2.2	6	16.65	12.2
เนเธอร์แลนด์	11	19.95	1.8	8	11.75	8.6
มาเลเซีย	6	16.00	1.5	-	-	-
ฝรั่งเศส	6	11.29	1.0	-	-	-
ปากีสถาน	2	10.50	1.0	1	9.00	6.6
เยอรมัน (ทั้งตะวันตกและตะวันออก)	12	8.66	0.8	11	8.54	6.2
อังกฤษ	6	6.46	0.6	5	6.44	4.7
เดนมาร์ก	4	6.13	0.6	2	0.63	0.5
นอร์เวย์	3	4.23	0.4	2	3.23	2.4
เดนมาร์ก	3	4.00	0.4	3	4.00	2.9
ไทย	4	3.25	0.3	4	3.25	2.4
ออสเตรเลีย	6	2.46	0.2	5	2.36	1.7
สวิตเซอร์แลนด์	3	1.31	0.1	3	1.31	1.0
สวีเดน	1	1.20	0.1	-	-	-
ลิเบีย	1	1.00	0.1	-	-	-
รวม	172	1,092.81	100.01	88	136.68	100.0

ที่มา : FIB, Investment Promotion Division, Statistical Data On Foreign Investment In Indonesia, 1967-1969 Table E2, pp.5-8 quote in Dirk U. Stikker and Ryokichi Hirons, "The Impact of Foreign Private Investment", Asian Development Bank, Southwest Asia's Economy In 1970's (New York : Praeger Publishers, 1972) p.375.

จากตารางที่ 2-3 จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศซึ่งเป็น
มาตรการสำคัญของนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของอินโดนีเซียนั้น มีประเทศสำคัญอยู่ 4 ประเทศ
ที่เข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรม รวมแล้ว 82.1% ของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด
ในจำนวน 82.1% นี้ สหรัฐอเมริกามีการลงทุนมากที่สุดคือ 40.4% รองลงมาคือ ฟิลิปปินส์
23.7% และญี่ปุ่น 10.9% แคนาดา 7.1% หรือในภาคหัตถอุตสาหกรรม สหรัฐอเมริกาก็เข้ามา
ลงทุนมากที่สุด คือ 35.0% รองลงมาคือ ญี่ปุ่น 18.1% และ สิงคโปร์เป็นอันดับ 3 คือ 12.2%

สหรัฐอเมริกา กับนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

การเสนอแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมที่เน้นการลงทุนจากต่างประเทศของคณะทูตกริฟฟินในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ท้าวาจะประสบความสำเร็จมากที่สุดในเมืองไทย

ในขณะที่พม่าและอินโดนีเซียปฏิเสธข้อเสนอนี้ทันที ส่วนเวียตนามก็ท้าวาจะนำเอาแผนนโยบายนี้มาปฏิบัติได้ก็อีก 5 ปี (มาเลเซียและสิงคโปร์ไม่มีความตกลงอะไรกับข้อเสนอนี้ แต่ก็มีนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมอยู่แล้ว) สำหรับไทยนั้นรับเอาข้อเสนอนี้มาเป็นแนวทางของการพัฒนาเศรษฐกิจทันที ควบการทำความตกลงร่วมกันทางเศรษฐกิจและเทคนิคในวันที่ 19 กันยายน 1950 อันเป็นที่เกิดของมันเอง

ความตกลงร่วมกันทางเศรษฐกิจและเทคนิค 1950 ที่เกิดจากข้อเสนอของคณะทูตกริฟฟินและรัฐบาลไทยภายใต้การนำของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีสาระสำคัญดังนี้

1. รัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาภายใต้บังคับแห่งข้อกำหนดและเงื่อนไขซึ่งระบุไว้ในกฎหมายและภายใต้บังคับแห่งบรรดาข้อตกลงซึ่งกำหนดไว้ในความตกลงนี้จะได้อำนวยความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางเทคนิคแก่รัฐบาลแห่งประเทศไทย ตามที่รัฐบาลแห่งประเทศไทยจะขอร้อง และรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาคงยินยอม รัฐบาลแห่งประเทศไทยและรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาคงได้ร่วมมือกันอันที่จะให้การจัดหาภายใต้กำหนดการองค์การบริหารการร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Economic Co-operation Administration Program) ได้เป็นไปในราคาอันเหมาะสม และข้อกำหนดอันเหมาะสม โภกภัณฑ์และบริการที่จะอำนวยให้ตามนี้จะได้แจกจ่ายภายในประเทศไทย ภายในข้อกำหนดและเงื่อนไขซึ่งจะได้ตกลงกันระหว่างรัฐบาลทั้งสอง

2. เพื่อที่จะให้เกิดผลประโยชน์อย่างมากที่สุดแก่ประชาชนของประเทศไทย จากความช่วยเหลือซึ่งรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาคงได้อำนวยให้ตามนี้ รัฐบาลแห่งประเทศไทยจะได้อาศัยความพยายามของกันอย่างดีที่สุดที่จะ

ก. ให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกวิธีปฏิบัติซึ่งบรรดาทรัพยากรที่มีอยู่และให้โภกภัณฑ์และบริการซึ่งจะได้มาตามความตกลงนี้ได้ถูกใช้ประโยชน์แต่เฉพาะตามความมุ่งหมายที่ถูกต้อง

ข. ส่งเสริมวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศไทยบนพื้นฐานอันมั่นคงและ
สัมฤทธิ์ผลที่คู่ประสงค่อนจะโคกตกลงกันระหว่างรัฐบาลทั้งสอง

ค. ให้มีเสถียรภาพแห่งเงินตราของตน และอัตราแลกเปลี่ยนอันสมควรและโดยทั่วไป
ส่งเสริมให้ความเชื่อมั่นในเสถียรภาพแห่งการคลังภายในของตน

ง. จักกระบวนกรซึ่งตนเห็นว่าเหมาะสม และร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในอันที่จะ
ลดสิ่งกีดขวางต่อการค้าระหว่างประเทศ และป้องกันมิให้ธุรกิจเอกชนหรือสาธารณะใช้วิธีปฏิบัติ
ทางการค้าหรือการกิจการทางการค้าซึ่งจำกัดการแข่งขัน หรือจำกัดการเข้าสู่อุตสาหกรรม
หรือการกิจการเช่นว่านั้นซึ่งกีดขวางการค้าภายในหรือระหว่างประเทศ

3. เมื่อได้รับคำขอจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รัฐบาลทั้งสองจะปรึกษากันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
เกี่ยวกับการใช้บังคับซึ่งความตกลง หรือการปฏิบัติตามความตกลงนี้ รัฐบาลแห่งประเทศไทยจะจัดหา
ข้อความละเอียดก่อนจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามบทแห่งความตกลงนี้ รวมทั้งคำแถลงรายละเอียด
เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโอกาสและบริการซึ่งได้รับมาตามนี้ และข้อความอื่น ๆ อันเกี่ยว
เนื่องกัน ซึ่งรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาอาจจะต้องการเพื่อกำหนดสภาพและขอบเขตแห่งการปฏิบัติ
ตามความตกลงนี้ และเพื่อประมาณประสิทธิภาพแห่งความช่วยเหลือที่ได้อำนวยหรือคำวิจารณ์จะอำนวยให้

4. รัฐบาลแห่งประเทศไทยตกลงยอมรับคณะเจ้าหน้าที่พิเศษทางเทคนิคและ
เศรษฐกิจ ซึ่งจะโคกปฏิบัติภารกิจรับผิดชอบของรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาตามความตกลงนี้ และเมื่อ
โคกมีการแจ้งที่ถูกทอจจากรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกา จะถือว่าคณะเจ้าหน้าที่พิเศษนี้และบุคคลของคณะ
เป็นส่วนหนึ่งของคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายการทูตของสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยเพื่อให้โคกภูมิโภคเอกสิทธิ
และความคุ้มกันที่โคกให้แก่คณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายการทูตและบุคคลของคณะซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่ากัน
นอกจากนี้ รัฐบาลแห่งประเทศไทยจะโคกให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่แก่คณะเจ้าหน้าที่พิเศษ รวมทั้ง
ให้ความสะดวกที่จำเป็นเพื่อสังเกตและตรวจดูซึ่งการปฏิบัติตามความตกลง ตลอดจนการให้ประโยชน์
ความช่วยเหลือที่โคกให้ภายใต้ความตกลงนี้

5. ก. ความตกลงนี้คงจะมีผลบังคับใช้ใ้เมื่อรัฐบาลแห่งประเทศไทยแจ้งให้รัฐบาล
แห่งสหรัฐอเมริการว่า บรรดาการต่าง ๆ อันจำเป็นทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการทำความตกลงนี้
รัฐบาลแห่งประเทศไทยโคกปฏิบัติครบถ้วนแล้ว ความตกลงนี้จะใช้บังคับต่อไปจนถึงกำหนดวันที่ตกลงกัน
ระหว่างรัฐบาลทั้งสองหรืออาจสิ้นสุดลงสามเดือนภายหลังที่มีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรจากรัฐบาล

ฝ่ายหนึ่งถึงรัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่ง

ข. ความตกลงนี้จะแก้ไขในเวลาหนึ่งเวลาใดก็ได้ โดยความตกลงกันระหว่าง รัฐบาลทั้งสอง

ค. ภาคผนวกแห่งความตกลงนี้ประกอบเป็นส่วนรวมของความตกลงนี้

ง. ความตกลงนี้จะใช้บังคับเกี่ยวกับเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ ¹

ด้วยความตกลงฉบับนี้ คณะทูตวิเทศได้ตั้งเงื่อนไขกับรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามว่า " เพื่อจะให้เกิดคุณประโยชน์อย่างมากที่สุดแก่ประชาชนของประเทศไทย จากความช่วยเหลือซึ่ง รัฐบาลอเมริกันจะให้รัฐบาลไทยจะได้อาศัยความพยายามของตนอย่างดีที่สุด ที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจ ของไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด คือลดสิ่งกีดขวางทางการค้าระหว่างประเทศ และทำให้ระบบ เศรษฐกิจไทยเป็นระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมอย่างแท้จริงโดยจะตองไม่ยอมให้เกิดระบบผูกขาดเกิดขึ้น (ขอ 2.3)

เงื่อนไขของความตกลงที่ทำขึ้นนี้เป็นเป้าหมายหลัก ² ของการทำงานของคณะทูตวิเทศ ที่ต้องการให้ไทยมีนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมโดยข้อปฏิบัติในขอ 1,3,4,5 เป็นวิธีดำเนินการให้ความ ทกลงนี้สัมฤทธิ์ผล ³

¹ กรมวิเทศสหการ, คู่มือปฏิบัติราชการกรมวิเทศสหการ (กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ, 2509) หน้า 38-41.

² แม้แต่รายงานของธนาคารแห่งประเทศไทยก็ยืนยันว่า รัฐบาลไทยจะต้องพยายาม ทำอย่างดีที่สุดตามความตกลงฉบับนี้ ใน รายงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2494 (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2494 - 31 ธันวาคม 2494) หน้า 27.

³ จะต้องเป็นเรื่องความยินยอมของทั้งสองฝ่าย (ขอ 1), ถ้าหากจะมีความร่วมมือกัน เกิดขึ้น รัฐบาลไทยจะต้องเป็นฝ่ายหาข้อมูลรายละเอียด(ขอ 3), ให้คณะผู้ทำงานฝ่ายอเมริกัน ในไทยได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเทียบเท่าคณะทูต(ขอ 4), การสิ้นสุดของความตกลงจะเกิดขึ้น เมื่อใด(ขอ 5)

แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม หาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขนี้ไม่
 แนวนโยบายของรัฐบาลชุดนี้แม้จะแสดงให้เห็นว่ามีความนิยมสหรัฐอเมริกาอยู่มาก กล่าวคือ
 มีการทำความตกลงร่วมกันอีกด้วยถึง 2 ฉบับ¹ คือ ความตกลงว่าด้วยมูลนิธิฟูไลไบรท์ และความตกลง
 ว่าด้วยความร่วมมือทางทหาร (1 ตุลาคม 1950)² และมีการก่อตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำงาน
 ประสานกันความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ คือคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการช่วยเหลือ
 เศรษฐกิจและวิชาการของสหรัฐอเมริกาหรือ กศว.³

¹ Thailand Fact Sheet 1932-1979, prepared by The Thailand Information Project, Ithaca, New York (October, 1979) p.4

² จอมพล ป.พิบูลสงคราม ยอมลงนามในความตกลงมูลนิธิฟูไลไบรท์ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลไทย
 ต้องผูกพันข้อสันค้ำเหลือไว้ในสงครามของสหรัฐอเมริกาตามแต่ความต้องการของสหรัฐอเมริกา
 จะชายให้มาทั้งเป็นกองทุนมูลนิธิฟูไลไบรท์ และลงนามความตกลงว่าด้วยความช่วยเหลือทางทหาร
 เพื่อให้การสนับสนุนทางการเงินแก่รัฐบาลไทยจำนวน 8,500,000 ดอลลาร์ ในสงครามเกาหลี
 ถูกต่อต้านนิคินัย ศีกษารายละเอียดใน กรมวิเทศสหการ, คู่มือการปฏิบัติราชการกรมวิเทศสหการ
 (กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ, 2509) หน้า 255 และ Letter from Edwin F. Stanton
 To Field Marshall Phibun, American Embassy, Bangkok, March 14, 1952
 และหนังสือลับจากกระทรวงการต่างประเทศถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ น. 21971/2495
 ลงวันที่ 16 กันยายน 2495 เรื่อง การชายเศษเหลือให้แก่สหรัฐอเมริกา

³ เสนาะ อุนากุล, "การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของไทย", ใน อมร รักษาศักดิ์,
 ชักติยา กรรณสูต, ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ (คณะรัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507) หน้า 374.

กศว. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทั้งขึ้นความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจและ
วิชาการฉบับนี้ ทำหน้าที่เพียงประสานงานโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือ เช่น โครงการสร้าง
ถนนมิตรภาพ โครงการปราบไช้จับสั้น โครงการวิจัยการเกษตร โครงการปรับปรุงและ
บูรณะท่าเรือและรถไฟ โครงการชลประทานเขื่อนชัยนาท โครงการไฟฟ้าฝายอี เป็นต้น¹

ส่วนการทำงานของสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของไทย² ก็เป็นเพียงทำหน้าที่
ให้คำแนะนำทางเศรษฐกิจแก่คณะรัฐมนตรี³ สำนักงานสภาเศรษฐกิจแห่งชาติก็ใช้เวลาส่วนใหญ่
ในการวางรูปงาน อบรมเจ้าหน้าที่ ส่วนคณะกรรมการดำเนินการทำผังเศรษฐกิจก็ไม่สามารถ
ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกได้⁴

นโยบายทางเศรษฐกิจของจอมพล ป.พิบูลสงคราม กลับขัดแย้งกับเงื่อนไขที่รัฐบาล
ไทยสัญญาว่าจะพยายามทำตาม (ข้อ 2.3) กล่าวคือ ภัยรัฐบาลชุดนี้ประกอบด้วยการ 2 กลุ่ม
คือ กลุ่มสี่เสาเทเวศน์ ภายใต้การนำของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และกลุ่มราชครู ภายใต้การนำ
ของจอมพล ถนอม กุหุณรัตน์ ซึ่งเป็นฐานรองรับรัฐบาลที่แท้จริง (ดูตารางที่ 2-4)

¹ ประหยัด บุรณศิริ, "การพัฒนาเศรษฐกิจ" ในหนังสือ นาย แฉม พุฒษ์เสถียร
เลขานุการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ถึงหัวหน้ากองกลางสำนักงานปลัดสำนัก
นายกรัฐมนตรีที่ สร.0601/1258 ใน สสร. กรมสารบรรณ คณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร เพิ่ม
บก.15/12 เรื่องส่งเอกสารต่าง ๆ ให้สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ

² ตั้งขึ้นวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 1950 ตามพระราชบัญญัติสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ 1950
ใน ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 10 เล่มที่ 67 14 กุมภาพันธ์ 2493

³ พระราชบัญญัติสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2493 มาตรา 12

⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มล. เศรษฐกิจ
กับงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ มล. เศรษฐกิจ
ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 17 ธันวาคม 2518 หน้า 30.

ทหารทั้งสองกลุ่มนี้ได้สนับสนุนให้รัฐบาลมีแผนนโยบายคล้าย ๆ กับเศรษฐกิจชาตินิยม โดยรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการทางเศรษฐกิจเองในรูปของรัฐวิสาหกิจ แต่ในความเป็นจริงแล้ว นโยบายนี้เป็นวิธีการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจรูปหนึ่ง และกลายเป็นแผนนโยบายที่ขัดแย้งกับเงื่อนไขที่รัฐบาลอเมริกันเสนอ เพราะเป็นนโยบายที่ก่อให้เกิดการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ และต่อต้านการลงทุนจากต่างประเทศ (รวมทั้งทุนจากอเมริกาด้วย)

ทหารทั้งสองกลุ่มนี้ได้สนับสนุนบรรการรัฐวิสาหกิจที่มีอยู่เดิม เช่น บริษัท จังหวัด จำกัด (1940), บริษัท ชาวไทย จำกัด (1938), บริษัท ยางไทย จำกัด, บริษัท เกลือไทย จำกัด, บริษัท ประมวลไทยพาณิชย์มาจล, บริษัท ไทยนิยมพาณิชย์ จำกัด (1939), บริษัท คำพิชัยผลไทย จำกัด (1939), บริษัท พีชกสิกรรม จำกัด (1943) และมีการก่อตั้งรัฐวิสาหกิจใหม่มาเป็นจักรกลสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ¹

ทหารทั้งสองกลุ่มนี้ได้สนับสนุนให้มีการนำเอางบประมาณของรัฐบาลลงทุน² ในการดำเนินการรัฐวิสาหกิจ จนในที่สุดมีรัฐวิสาหกิจมากถึง 141 แห่ง

¹ ภาณุทิพย์ รวมนศิลป์, นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. 2482 ถึง พ.ศ. 2487 (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 108-384.

² โดยการออกพระราชบัญญัติการจกตั้งองค์การของรัฐบาล 1953 ซึ่งอนุญาตให้ใช้งบประมาณของแผ่นดินมาตั้งองค์การเหล่านี้ (มาตรา 3) ใน วีรวัฒน์ กาญจนกุล, "ปัญหาและอนาคตของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย," วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์, ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2519), หน้า 81.

38

ตารางที่ 2-5 จำนวนรัฐวิสาหกิจแยกตามกระทรวง (ในปี 1957)

กระทรวง	จำนวน
1. อุตสาหกรรม	47
2. มหาดไทย	30
3. เกษตร	18
4. การคลัง	10
5. กลาโหม	6
6. ศึกษาธิการ	6
7. สาธารณสุข	6
8. คมนาคม	5
9. เพรมรฐการ	4
10. หน่วยงานอื่น ๆ	<u>9</u>
รวม	<u><u>141</u></u>

ที่มา : Fred W. Riggs, Thailand : The Modernization of a Bureaucratic Polity (Honolulu : East-West Center Press, 1966) p.305.

การพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยรัฐวิสาหกิจนี้เองเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับข้อเสนอของ
สหรัฐอเมริกา ในความตกลงที่รัฐบาลชุกี้นำเอาไว้ กล่าวคือ ก่อให้เกิดการผูกขาดในระบบ-
เศรษฐกิจ และยังเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของชาวต่างประเทศด้วย

การก่อตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นมาได้สร้างความรำววยให้กับทหารสองกลุ่มเป็นอย่างมาก
ไม่เพียงแต่การได้รับผลประโยชน์ในรูปของทวีเงินจากเบี้ยประชุมและเงินโบนัสที่ให้กับรัฐมนตรี
เจ้าสังกัดผู้ใดก็ตามตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง¹ ซึ่งถ้านับเฉพาะกลุ่มราชครูแล้ว
เงินจำนวนนี้มากทีเดียว เพราะเป็นประธานกรรมการถึง 104 แห่ง (กระทรวงอุตสาหกรรม
47 แห่ง, กระทรวงเกษตร 18 แห่ง, กระทรวงคมนาคม 5 แห่ง, กระทรวงเศรษฐกิจ
4 แห่ง, กระทรวงมหาดไทย 30 แห่ง) แต่ยังมี การก่อตั้งบริษัทเอกชนของตนเองขึ้นมาทำการ
ค้าขายกับรัฐวิสาหกิจในสังกัดของตนอีกด้วย

ตัวอย่างของการก่อตั้งบริษัทของตัวเองขึ้นมาจะเห็นได้ชัดมากในกรณีของกลุ่มราชครู
เนื่องจากกลุ่มสี่เสาเทเวศน์มีรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงกลาโหมเป็นสำคัญ ทำให้บริษัทตัวเองที่
ก่อตั้งขึ้นมาไม่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจเลย (ดูตารางที่ 4-10)

กลุ่มราชครูซึ่งคุมกระทรวงอุตสาหกรรมและเป็นกระทรวงที่มีรัฐวิสาหกิจมากที่สุด
ได้ตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นมา คือ บริษัท กระสอบไทย จำกัด (The Thai Jute Mill Co., Ltd)
โดยมีทุนจดทะเบียน 12,500,000 บาท แบ่งเป็น 25,000 หุ้น หุ้นละ 100 บาท ผู้ถือหุ้น

¹ หิง ๆ ผู้ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งประธานกรรมการรัฐวิสาหกิจจะต้องเป็นผู้ที่คณะรัฐมนตรี
เห็นชอบ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นรัฐมนตรีว่าการหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงที่รัฐวิสาหกิจ
สังกัดเสมอไป ใน ใสว พรหมพูนทอง, บทบาทของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อการพัฒนาประเทศ เอกสาร
การศึกษา สาธารณรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เลขที่ 17 (2517) หน้า 36

รายใหญ่กระทรวงอุตสาหกรรม 12,800 หุ่น คิดเป็น 47%, องค์การทหารผ่านศึก 5,993 หุ่น คิดเป็น 24% บริษัท ทหารสามัคคี ถือหุ้น 2,605 หุ่น คิดเป็น 10.4% รัฐวิสาหกิจแห่งนี้มี จอมพล ใบน ชูณหะวัณ, พล.ท.อ.เฒ่า ศรียานนท์ และนาย มา บุณกุล เป็นกรรมการบริหาร ¹

หลังจากนั้นก็ทั้งบริษัทเอกชนของชนชั้นมา คือ บริษัท กระจกอบิสาณ จำกัด (30 มีนาคม 1953) และบริษัทส่งเสริมปอแห่งประเทศไทย จำกัด (1954) ² การก่อตั้งบริษัทเอกชนของของชนชั้นมานั้นนอกจากจะใกล้ชิดพิเศษในการนำเข้าและส่งออกของผลิตภัณฑ์กระจกอบแล้ว ยังมีการทำการค้าร่วมกับรัฐวิสาหกิจของกระทรวงอุตสาหกรรมด้วย เช่น จอมพล ใบน ชูณหะวัณ ประธานบริษัทกระจกอบไทย จำกัด ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ ใกล้เคียงจากบริษัทของกลุ่มคน คือ บริษัทส่งเสริมปอแห่งประเทศไทย เป็นจำนวน 1,091,165.31 กิโลกรัม มีมูลค่าถึง 2,618,797.41 บาทด้วย ³

¹ วังสรรค์ ชนะพรพันธ์, พัฒนาการและบทบาทของสหสามัคคีค้าสัตว์ (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ม.ป.ป.) หน้า 29

² กรรมการของบริษัท กระจกอบิสาณ จำกัด คือ พล.ท.อ.เฒ่า ศรียานนท์, พล.ท.ศิริ สิริโยธิน, นายเลื่อน บัวสุวรรณ, ประธานกรรมการของบริษัท ส่งเสริมปอแห่งประเทศไทย จำกัด คือ จอมพล ใบน ชูณหะวัณ ข้อมูลจาก กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, Sungsidh Piriyarangsang, Thai Bureaucratic Capitalism, 1932-1960 (M.A. Thesis in Economic (English Program) Faculty of Economic, Thammasat University, 1980) Appendix 7, เกวีกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, "วิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจไทยโดยพิจารณาจากโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ," วิกฤตการณ์เศรษฐกิจไทย 2522, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 21-22 กุมภาพันธ์ 2523 ตารางที่ 12

³ Sungsidh Piriyarangsang, "Thai Bureaucratic Capitalism, 1932-1960", pp.196-197.

รัฐวิสาหกิจของทหารสองกลุ่มนี้ ชัดแจ้งกับการลงทุนจากต่างประเทศโดยตรง ทั้งนี้ เพราะรัฐวิสาหกิจเหล่านี้ได้ผูกขาดภาคการผลิตสำคัญ ๆ ของระบบเศรษฐกิจไทยเหล่านั้นหมด ภาคการผลิตสำคัญ คือ การผลิตแป้ง โรงสี น้ำแข็ง น้ำตาลทราย สุรา เบียร์ นูรี และยาเส้น ทอผ้า โรงเลื่อย ไม้ซีก กระดาษ การพิมพ์ ฟอกหนัง ยาง กลั่นน้ำมัน แก้ว ซีเมนต์¹ ตกอยู่กับ รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ แทบทั้งสิ้น ดังตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2-6 อุตสาหกรรมในสังกัดรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

สังกัด		ชื่อองค์การและบริษัทของรัฐบาล
1) กระทรวงเกษตร	กรมประมง กรมป่าไม้ สำนักงานปลัดกระทรวง " " " "	องค์การสะพานปลา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนยางนาบอน องค์การทอเย็บและโรงน้ำแข็ง บริษัท ประมงไทย บริษัท ชลประทานซีเมนต์ บริษัท ไม้สักไทย

¹ ตารางที่ ท.11 อุตสาหกรรมสำคัญ ๆ ของประเทศไทย จำแนกตามประเภท : พ.ศ. 2492-2493 ใน สำนักงานสถิติกลาง, สถิติพยากรณ์รายปีประเทศไทย (สภาเศรษฐกิจ-แห่งชาติ, 2495), หน้า 356.

ตารางที่ 2-6 อุตสาหกรรมในสังกัดรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ (ต่อ)

สังกัด		ชื่อองค์กรและบริษัทของรัฐบาล
2) กระทรวงกลาโหม		องค์กรเชื้อเพลิง องค์กรฟอกหนัง องค์กรทอผ้า องค์กรแก้ว องค์กรแม่ทอ องค์กรผลิตอาหารสำเร็จรูป บริษัท อูกรุงเทพ
3) กระทรวงการคลัง		บริษัทค้าพืชผลไทย
4) กระทรวงอุตสาหกรรม	กรมโลหกิจ กรมโรงงานอุตสาหกรรม " " " " " " " " กรมวิทยาศาสตร์ " " " " กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม " " " "	องค์กรเหมืองแร่ องค์กรนำคาลไทย โรงงานกระดาษไทย โรงงานสุราและแอลกอฮอล์(บางยี่ขัน) โรงงานทอกระสอบป่าน โรงงานสุราท่างจังหวัด(14 แห่ง) โรงงานสารส้ม โรงงานยาชักรองเท้า โรงงานทำกาว โรงงานทำเครื่องเคลือบดินเผา บริษัทยางไทย บริษัท อุตสาหกรรมนำคาลแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2-6 อุตสาหกรรมในสังกัดรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ (ต่อ)

สังกัด		ชื่อองค์กรและบริษัทของรัฐบาล
5) กระทรวงเศรษฐกิจ	กรมการค้าภายใน สำนักงานปลัดกระทรวง " "	องค์การคลังสินค้า สำนักงานข้าว บริษัท จังหวัด (22 แห่ง) บริษัท ปอไทย
6) กระทรวงสหกรณ์	สำนักงานปลัดกระทรวง	บริษัท เกลือไทย

คัดแปลงจาก : หจข. อก. 0201.2.1/31 สำรวจกิจการอุตสาหกรรม
พ.ศ. 2502-2503 กลอง 3.

▼ ภัยเหตุนี้เองการลงทุนของชาวต่างชาติที่มีมูลค่า 2,480 ล้านบาท (ซึ่งกว่า 80% เป็นของ
คนอังกฤษและคนจีน) ในปี 1938¹ จึงลดลงเรื่อย ๆ ระยะเวลาในสมัยนโยบายชาตินิยมของ

1

H.G. Collis, Foreign Capital in Southeast Asia (New York :
Institute of Pacific Relations, 1942) p.70, Bondhayan Chattopadhyay,
"Foreign Private Capital in South and East Asia on The Eve of the
Second World War," in Nitar K. Sarkar ed., Foreign Investment and
Economic Development in Asia (Bombay : Orient Longman Limited, 1976)
p.10.

คณะราษฎร¹ ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นระยะที่ 2² และระยะสุดท้ายในช่วง
รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในปี 1954 ทุนต่างประเทศที่มีอยู่ในเมืองไทยมีมูลค่าเหลือเพียง
600 ล้านบาท³ โดยจำนวนทุนทั้งหมดที่มีอยู่นี้ ไซค์ำเงินค่าธุรกิจของคนเท่าที่มีอยู่ก็ออกไปนั่นเอง⁴

การลงทุนในระบบเศรษฐกิจไทยไม่ว่าจะเป็นของคนไทยที่อยู่ภายในประเทศหรือทุน
จากคนต่างประเทศไม่ว่าสัญชาติใดก็ตาม ในช่วงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม นี้ไม่มีเพิ่มขึ้น
เลย มีทุนเพิ่มขึ้นครั้งแรกในปี 1955 และเพิ่มขึ้นในลักษณะที่คงที่คือเพียง 50 ล้านบาทเท่านั้น
ก็จะเห็นได้จากตารางที่ 2-๗

1

Frank H. Golay et.al. Underdevelopment and Economic Nationalism
in Southeast Asia (Ithaca : Cornell University Press, 1969), p.

2

Rachana Buddnikarant, A Case Study on The Economic Contribution
of Private Direct Foreign investment in The Textile Industry (M.A.
Thesis Thammasat University, 1973), p.38.

3

Erich Jacoby, Agrarian unrest in Southeast Asia (Bombay : Asia
Publishing House, 1961), p.237.

4

รายงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2495 (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม
2495-31 มกราคม 2495), หน้า 50.

ตารางที่ 2-7 ตารางการลงทุนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ (1951-1958)

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)
1951	-
1952	-
1953	-
1954	-
1955	50.0
1956	50.0
1957	50.0
1958	70.8

ที่มา : James C. Ingram, Economic Change in Thailand 1850-1970 (London : Oxford University Press, 1971), pp.316-317., Chattip Nartsupha, The Promotion of Direct Foreign Investment in Thailand (Department of Foreign Service and Diplomacy, Faculty of Political Science, Chulalongkorn, 1965), p.8., Bank of Thailand, Annual Economic Reports, 1947-1964.

นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลชุกฉิมโก๋ส่งผลต่อการลงทุนต่างประเทศเฉพาะชาติเดียว แต่ได้ส่งผลต่อการลงทุนของต่างชาติทั้งหมดรวมทั้งสหรัฐอเมริกาด้วย การลงทุนของคนอเมริกันที่เดิมมีน้อยอยู่แล้ว มีการลงทุนอีกครั้งหนึ่ง ครั้งแรกในปี 1948 มีมูลค่าเพียง 2 ล้านบาท และไม่เคยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเลย ถึงตารางที่ 2-7

ตารางที่ 2-8 การลงทุนหน่วยผลประโยชน์ของต่างประเทศ หุ้นส่วนบริษัทต่างประเทศ
ที่จดทะเบียนในประเทศไทย 1946-1950 ที่มีทุนสูงกว่า 1 ล้านบาท

(พันบาท)

คศ.	จีน	อังกฤษ	อินเดีย	สวีเดน	อเมริกา	อิหร่าน	เคนมาร์ค	ญี่ปุ่น	รวม
1946	36,900	-	-	-	-	-	-	-	36,900
1947	100,250	4,500	1,200	-	-	-	-	-	105,950
1948	73,500	8,000	1,200	3,000	2,000	2,000	-	-	89,500
1949	61,840	-	5,400	-	-	-	-	-	67,240
1950	416,678	20,145	9,020	3,000	2,000	2,000	1,730	1,150	455,723

ที่มา : ตารางที่ ๗.8 และตารางที่ ๗.9 สำนักงานสถิติกลาง, สถิติพยากรณ์รายปีประเทศไทย (สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2495), หน้า 377 และ 387

รัฐบาลอเมริกามีความพยายามจะสนับสนุนให้ทุนของคนอเมริกันเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มจากเดิม จึงดำเนินการติดต่อกับรัฐบาลไทยโดยอาศัยความตกลงว่าด้วยความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการฉบับเดิม และได้ออกมาเป็นความตกลงว่าด้วยการค้าประกันการลงทุนของคนอเมริกัน

ความตกลงฉบับนี้ลงนามวันที่ 1 กันยายน 1954¹ โดยมีข้อตกลงว่า การลงทุนใด ๆ ที่รัฐบาลไทยเห็นชอบแล้ว หากมีคนไทยมาลงทุนในประเทศไทย รัฐบาลอเมริกันโดยธนาคาร-

¹ จันทรา บุรณพฤษ และปิยะนาถ มุขนาค, รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากความสัมพันธ์ไทยและสหรัฐอเมริกา (2463-2506) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 209.

เอ็กซิมแบงก์ (Export-Import Bank) ¹ จะชดเชยค่าเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ลงทุน
อเมริกันนั้น และจะรับช่วงสิทธิของผู้ลงทุนอเมริกันต่อไป และถ้าหากจะมีการเรียกร้องขอให้
รัฐบาลไทยชำระค่าเสียหาย รัฐบาลสหรัฐอาจจะรับช่วงสิทธิของผู้ลงทุนอเมริกัน ที่จะเจรจา
กับรัฐบาลไทยต่อไป ²

รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็ตอบสนองข้อเสนอกำประกันการลงทุนของ
รัฐบาลอเมริกันโดยประกาศพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรมในปีเดียวกันนั้นเอง อันเป็น
พระราชบัญญัติที่ทรงกันขำกันนโยบายเศรษฐกิจเดิมของตน เพราะรัฐบาลประกาศว่าจะสนับสนุน
การลงทุนของเอกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ความว่า

" . . . เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ กิจการ
อุตสาหกรรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในกิจการเศรษฐกิจของชาติ ซึ่ง
จะคงส่งเสริมให้เกิดขึ้น และก้าวหน้าต่อไปโดยคน แต่รัฐยอม
ไม่อยู่ในฐานะที่จะทำกิจการอุตสาหกรรมเสียเองหมดทุกอย่าง ใน
การที่เอกชนจะทำกิจการอุตสาหกรรมนั้นบางอย่าง ถ้ารัฐไม่เข้า
ช่วยเหลือ ค่าใช้จ่ายนั้นก็อาจจะทำให้สำเร็จตลอดไปได้ หรือ
จะขยายก้าวหน้าออกไปก็ไปไม่ตลอด เพราะจะมีอุปสรรคอันจะทำให้
กองซากทุนล้มเลิกไป เสียแต่ในระยะคน ภัยเหตุต่าง ๆ หรือ

¹ หนังสือจากนายแซมชาติ บุญรัตพันธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการแทนรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการต่างประเทศ ที่สร. 16555/2497 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2497 ถึงเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง เรื่องการลงทุนในประเทศไทยของคณอเมริกันในกองกลาง กระทรวง-
อุตสาหกรรม แห่ง กค. 1.8 เรื่องการค้าเคลื่อนไหวของชาวต่างประเทศ

² การค้าประกันการลงทุนของอเมริกันในประเทศไทย ใน ประมวลความตกลงว่า
ด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ (เพิ่มเติม พ.ศ. 2506), หน้า 13.

แข่งขันสู้อุตสาหกรรมอย่างเดียวกันของต่างประเทศไม่ได้ และนอกจากนี้ เมื่อเอกชนโดยเฉพาะชาวต่างประเทศมาทำกิจการอุตสาหกรรมแล้วไม่มีอะไรเป็นหลักประกันว่าเขาจะถดถอยทุนคืน และแบ่งกำไรกลับไปประเทศของเขาได้ เช่นนี้ ก็ยอมไม่มีการลงทุนของต่างประเทศในประเทศไทย กิจการอุตสาหกรรมหลายอย่างที่ก่อการลงทุนจำนวนมาก ก่อการ คณะชำนาญงานอย่างสูง ซึ่งประเทศเราในขณะนี้ยังต้องอาศัย ทางประเทศอยู่ เมื่อมีหลักประกันมั่นคงจนถึงออกเป็นกฎหมาย บังคับไว้ที่จะให้เขาได้รับประโยชน์จากการลงทุน จากการลงทุนเช่นนี้ ก็ยอมเป็นกฎรัชกิจใหม่การลงทุนจาก ทางประเทศในกิจการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดดขึ้นเป็นผลดี ในการเศรษฐกิจของชาติต่อไป ¹

แต่จากพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม 1954 และความตกลงว่าด้วยการค้าประกัน การลงทุนของคอนอเมริกัันกับไทยส่งเสริมให้การลงทุนของคอนอเมริกัันเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด มีการร้องขอ การส่งเสริมการลงทุน 93 ราย แต่ประกาศส่งเสริม 11 ราย ² ส่วนที่ได้รับการส่งเสริมการ ลงทุนมีเพียง 6 ราย กลับเป็นรัฐวิสาหกิจของคนไทยเสียสองราย คือ โรงงานผลิตเกลือของ กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม และโรงงาน น้ำตาล ของบริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นบริษัทชาวต่างประเทศ 4 ราย เป็นของคนอินเดีย 2 ราย ส่วนที่เป็นของคอนอเมริกัันจริง ๆ มีเพียงรายเดียว ³ คือบริษัท ฟอว์โมสอาหารนม จำกัด และบริษัท ร่วมทุนของคอนอเมริกัันและ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 64 (12 ตุลาคม พ.ศ. 2497)

² หจช. คค.0202.12/34 เรื่องคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อกิจการ อุตสาหกรรม, รายงานของแผนกสถิติ (ณ.4) 2504

³ Dr. Glen L. Parker, The Industrial Development of Thailand : A Summary of Recommendations, The Final Report of The Industrial Advisor To The Government of Thailand (Bangkok Thailand, July 1, 1963), p.282.

อังกฤษ 1 ราย คือ บริษัท Topioca Company (ร่วมทุนระหว่าง International Basic Economy (Rockefeller) Corporation กับ Bombay Burmar Trading Company)¹

มาตรการทางกฎหมายและประกาศต่าง ๆ ของรัฐบาลไทยชุดนี้มีได้ส่งเสริมให้ การลงทุนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศมาลงทุนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างจริงจัง การลงทุน ที่เพิ่มขึ้นเพิ่มเพียง 50 ล้านบาทเท่านั้น (ดูตารางที่ 2-7) การกระทำของรัฐบาลไทยชุดนี้ เป็นที่ไม่พึงพอใจต่อกันธุรกิจอเมริกันยิ่งนัก มีการกล่าวโจมตีว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม ฉบับนี้เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งของทหารที่จะขยายงานทางกานธุรกิจเอกชนของตน² ซึ่งก็เป็น ความจริงผู้ที่ผลักดันให้พระราชบัญญัตินี้มีออกมาคือ ทหารกลุ่มราชครู เพราะเมื่อพระราชบัญญัติ นี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 1954 พอวันที่ 25 ตุลาคม ปีเดียวกันนั่นเอง กลุ่มทหารขอ ราชครูก็ตั้งบริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ (National Economic Development Corporation)³ และ พล.ท.อ.เฒ่า ศรียานนท์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง- การคลังเพียงปีเดียว (ปี 1954 ดูตารางที่ 2-4) ก็ผลักดันให้กระทรวงการคลังจำกัดการ ลงทุนของบริษัทนี้ไว้โดยกล่าวในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีลอย ๆ ขึ้นมาว่า "ให้กระทรวงการคลัง จำกัดการการลงทุน"⁴

1 UN, Ecafe, Economic Survey (1956), p.166 อ้างใน Frank H. Golay et.al., Underdevelopment and Economic Nationalism in Southeast Asia . . .p.333.

2 Fortune, April 1958 in Frank H. Golay et al., Underdevelopment and Economic Nationalism in Southeast Asia . . .p.333.

3 อ.พิบูลสงคราม, จอมพล ป.พิบูลสงคราม เล่ม 5 (ม.ป.ป.), หน้า 484-485.

4 สัมภาษณ์ พอ.นายวรการบัญชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปี 2500 ใน สยามนิกร 17 กรกฎาคม 2500

บริษัท ส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ มีสำนักงานตั้งอยู่ที่เลขที่ 35/8 ซอยราชครู
ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ 1 มีผู้ถือหุ้นดังนี้

1. จอมพล เฒ่า จุฑะหวัด	10,715	หุ้น
2. พล.ท.อ. เฒ่า ศรียานนท์	10,714	"
3. พลโท เภา เทียรเลิศ	10,714	"
4. พลโท บัญญัติ เทพหัสดิน	6,250	"
5. พลตรี ศรี สิริโยธิน	6,250	"
6. นาย เสริม วิจิตรกุล	10,714	"
7. พลเรือเอก หลวงยุทธศาสตร์โกศล	6,250	"
8. นาย เลื่อน บัวสุวรรณ	10,715	"
9. นาย ชัน อยู่ถาวร	10,714	"
10. พลเอก สฤษดิ์ ชนะวิทย์	6,250	"
11. นาวาเอก ประสงค์ พิบูลสงคราม	6,250	"
12. พลตรี ประมาณ อภิเรณูสาร	6,250	"
13. พอ.ช่วง เขวงศักดิ์สงคราม	2,500	"
14. นาย ป่วย อึ้งภากรณ์	2,500	"
15. นาย ประสิทธิ์ ทวีสิน	10,714	"
16. นาย เข่งจือ ลือประเสริฐ	2,500	"
17. นาย เทียน อังสันทน์	2,500	"
18. นาย ประมุข สุวรรณศิลป์	2,500	"

1

Letter From Dr. John A. Loftus To Nai Sunthorn Hongladarom,
Minister of Finance 8 February B.E. 2503.

19. พ.ศ.ท. ทัชชศักดิ์ วิเศษศักดิ์	1,000	หุ้น
20. พ.ศ.ท. อรรถพร ยุกประยูร	1,000	"
21. ธนาคารแห่งประเทศไทย	123,000	"
22. บริษัท อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	50,000	"
23. บริษัท สหการสามัคคี จำกัด	25,000	"
24. บริษัท อุตสาหกรรมน้ำตาลชลบุรี	25,000	"
25. บริษัท กระสอบนิสาณ จำกัด	25,000	"
26. บริษัท ปานไทย จำกัด	100,000	"
27. บริษัท ไทยท่า จำกัด	25,000	"
	<u>500,000</u>	"
รวม	<u>500,000</u>	"

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้นจากกรมทะเบียนการค้ากระทรวงพาณิชย์

บริษัท ส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ มีเงินทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 50,000,000 บาท แบ่งเป็น 500,000 หุ้น จากจำนวนผู้ถือหุ้นข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ถือหุ้นหมายเลข 21 ถึง หมายเลข 27 เป็นผู้ถือหุ้นนิติบุคคล เป็นคนในกลุ่มราชครูคิดเป็นจำนวนหุ้นถึง 373,000 หุ้น

เงินลงทุนของนิติบุคคลเหล่านี้มาจากเงินกู้จากธนาคารแห่งอเมริกา (Bank of America) ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันจำนวน 10 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือกว่า 200 ล้านบาท โดยนายเลื่อน บัวสุวรรณ คัดแปลงเงินเหรียญสหรัฐจำนวนนั้นมาเป็นเงินบาท ในอัตราที่สูงกว่าความเป็นจริงแล้วแปลงทำเป็นออกใบหุ้นให้นิติบุคคลเหล่านี้จำนวน 373,000 หุ้น นั้นหมายความว่า ไม่มีการจ่ายค่าหุ้นจริง ส่วนการถือหุ้นของบุคคลธรรมดาที่มีการทำในตนเองเดียวกัน ผลสุดท้าย เงินจำนวนกว่า 200 ล้านบาทนี้เขากระเป่าคนบางคนไป ¹

1

Letter from Dr. John A. Loftus To Dr. Serm Vinicchayakul,
Minister of Finance, Subject : Problem of The National Economic
Development Corporation, 31 October 1957

ปรากฏว่าตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 1956 บริษัท ๆ ทุนเงินจากต่างประเทศภายใต้การกำกับของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ตารางที่ 2-9 การกู้เงินของบริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ (แยกตามสกุลเงิน)

ธนาคารอเมริกา เงินเหรียญสหรัฐฯ	กระทรวงการคลัง เงินบาท	บริษัท ซาเน่ เงินปอนด์	บ. ฟิลลิปส์ (นำतालสุพร รมบุรี) เงินเหรียญสหรัฐฯ	บ. ฟิลลิปส์ (กระคาข- บางปะอิน) เงินสหรัฐฯ	เจมส์แมกกี เงินปอนด์
10,000,000.00	10,000,000.00	36,975.8.0	6,383,620.70	11,188,800.00	368,096.15.9

ที่มา : รายงานฉบับของนาย เลื่อน ชุ่มกมล เรื่อง รายงานการตรวจบัญชีการเงิน บริษัท ส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ จำกัด ประจำวคสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2499

รวมเป็นจำนวนเงินกู้สกุลต่าง ๆ คือเงินบาทไทย 10,000,000 บาท เงินเหรียญ-
สหรัฐฯ 27,572,420.70 เหรียญสหรัฐฯ, เงินปอนด์ 405,072.3.9 คิดเป็นเงินบาททั้งหมด
608,619,074 บาท ¹

¹ คำนวณจาก บัญชีธนาคารอเมริกา ซึ่งได้ตั้งอัตราแลกเปลี่ยนไว้ในบัญชีอัตรา
เหรียญละ 20.64 บาท, บัญชีบริษัท ซาเน่(หินยอน) ได้ตั้งอัตราแลกเปลี่ยนไว้ในบัญชีใน
อัตราปอนด์ละ 57.70 บาท, บัญชีฟิลลิปส์(นำताल) ได้ตั้งอัตราแลกเปลี่ยนไว้ในบัญชีใน
อัตราเหรียญละ 20.90 บาท, บัญชีฟิลลิปส์(กระคาข) ได้ตั้งอัตราแลกเปลี่ยนไว้ในบัญชีใน
อัตราเหรียญละ 20.90 บาท, บัญชีเจมส์แมกกี(กระสอบ) ได้ตั้งอัตราแลกเปลี่ยนไว้ในบัญชี
ในอัตราปอนด์ละ 62.00 บาท

บริษัทนี้ก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจของคนที่ในกลุ่มราชครูที่ไซพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม มาอาจเพื่อให้กระทรวงการคลังกำกับเงินกู้จากธนาคารและบริษัทต่างประเทศ แล้วเอาเงินเข้ากระเป่ากลุ่มคน และยังเป็นบริษัทที่จะรวบรวมกิจการของบริษัทกลุ่มราชครูต่าง ๆ ที่ผูกขาดการผลิตกระสอบ, น้ำตาล, กระดาษ, หินอ่อน มารวมอยู่ที่บริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ เพียงแห่งเดียว โดยมีการประมาณว่า ถ้าบริษัทนี้ก่อตั้งขึ้นจะผูกขาดการผลิตน้ำตาลถึง 50% ของความต้องการในประเทศและจะผลิตกระสอบได้ถึง 20% ของการผลิตทั้งประเทศ¹

ภายหลังที่บริษัท ส่งเสริม ฯ ค่าเงินการมาได้ไม่นานก็ประสบการขาดทุนไม่มีเงินจ่ายหนึ่งงวดแรกจำนวน 89 ล้านบาท ซึ่งต้องชำระในปี 1957 เจ้าของบริษัท ส่งเสริม ฯ ในฐานะรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลก๊กฉัตรราชธานีต่าง ๆ ให้ประชาชนทันที โดยการตั้งกรรมการชุดหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยผู้ถือหุ้นและเป็นกรรมการบริษัทเอง พิจารณาโอนบริษัทส่งเสริม ฯ มาเป็นบริษัทของรัฐบาล² ผลก็คือ คณะกรรมการชุดนี้ซึ่งเป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นของบริษัทได้ส่งเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรี ซึ่งก็เป็นกลุ่มบุคคลเดียวกันว่า สมควรรับโอนบริษัท ส่งเสริม ฯ มาเป็นบริษัทของรัฐบาล โดยให้เหตุผล "คณะรัฐมนตรี ได้พิจารณาเห็นว่าตามที่รัฐบาลได้ช่วยเหลือบริษัทส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ และเครื่องของบริษัทอยู่แล้วนั้น โดยที่บริษัทนี้เป็นบริษัทเอกชน การที่รัฐบาลช่วยเหลือไปนั้นเป็นเหตุให้มีการกล่าวหาว่าเป็นบริษัทอภิสิทธิ์จึงสมควรจะได้จัดการ

1

Amos Yoder, "Patterns of Foreign Investment in Thailand," Far Eastern Survey (November, 1957), pp.172-173.

2

คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย 1) จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นประธานกรรมการ 2) จอมพล ถนอม กุหุหมะวัน 3) พล.ท.อ.เผ่า ศรียานนท์ 4) พล.ท.ประมาณ อภิเรณูสาร 5) พล.ท.ศิริ สิริโยธิน 6) พล.อ.เกา เพ็ชรเลิศ บริษัทวิทยุทศกิจ 7) พอ. นายวรการบัญชา 8) พ.ท.วัชร ปันยารชุน 9) นาย เฉลิม เขียวสกุล 10) นาย เสริม วินิจฉัยกุล 11) นายเลื่อน ชุมกมล เป็นกรรมการ ในหนังสือ ลับ-ควน กรมสารบรรณ คณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ อค.5249/2500 เรื่อง การพิจารณารับบริษัท ส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งชาติ จำกัด และเครื่องของบริษัทเป็นบริษัทหรือองค์การของรัฐบาล ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2500

โอนให้เป็นบริษัทหรือองค์การของรัฐบาลเสีย " 1

สรุป

สหรัฐอเมริกาเป็นชาติมหาอำนาจเพียงประเทศเดียวที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการเสนอแนะนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมที่เน้นการส่งเสริมการค้าต่างประเทศ และการลงทุนจากต่างประเทศให้กับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของคณะทำงานอเมริกัน คือคณะทูตกริฟฟิน ได้รับการยอมรับนำมาปฏิบัติใช้ในบางประเทศ เช่น เวียดนามใต้ แต่ได้รับการปฏิเสธจากรัฐบาลพม่าและอินโดนีเซีย

ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อสิ้นสุดรัฐบาลชาตินิยมของซูการ์โน ข้อเสนอนี้ก็ถูกนำมาใช้อีกโดยรัฐบาลซูฮาร์โต เมื่อที่ปรึกษาอเมริกันร่วมมือร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกของอินโดนีเซียออกมา ยังผลให้ระบบเศรษฐกิจอินโดนีเซียเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ และติดตามด้วยการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนของสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา

ส่วนรัฐบาลไทยภายใต้การนำของจอมพล ป.พิบูลสงคราม แนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมที่มาจากข้อเสนอของคณะทูตกริฟฟินมิได้เคยถูกนำมาปฏิบัติใช้อย่างแท้จริง

จริงอยู่ที่รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีนโยบายต่างประเทศที่แอบอิงสหรัฐอเมริกาไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมรบในสงครามเกาหลีไม่ว่าจะเป็นการมีสนธิสัญญาร่วมป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือซีโต้ จริงอยู่ที่รัฐบาลไทยซุกนี้รับข้อเสนอของคณะทูตกริฟฟินโดยทันทีคือการทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคนิค (1950) แต่รัฐบาลไทยซุกนี้ก็มีได้ปฏิบัติตามความตกลงที่มีเงื่อนไขว่าจะต้องมีนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยม (ข้อ 2.3)

1
พจน. คค.0202.1.1/2 ลับมาก บันทึกการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 5/2500
เรื่องที่ 19 ประจำวันพุธที่ 8 พฤษภาคม 2500 หน้า 11.

นโยบายของรัฐบาลชุดนี้ตรงกับเข้ร่วมกับข้อเสนอแนะนี้อย่างยิ่ง แสดงการณ์ของรัฐบาล¹ มาตรการและกฎหมายต่าง ๆ ที่มีใช้อยู่ในช่วงนี้ เช่น นโยบายการพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมของรัฐ, การก่อตั้งโรงงานกระดาษ, โรงงานรถยนต์, การทำอุตสาหกรรมป่าไม้, กฎหมายจำกัดการถือครองที่ดิน, นโยบายและกฎหมายที่ส่งมอบอาชีพให้คนไทย มาตรการควบคุมการเงินการธนาคารที่ห้ามนำเงินออกนอกประเทศ² สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นวิธีการกักกันการลงทุนของชาวต่างชาติทั้งสิ้น

มาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลชุดนี้ไม่เคยมีมาตรการใดเลยที่จะก่อให้เกิดนิมิตหมายว่า รัฐบาลชุดนี้มีนโยบายเศรษฐกิจเสรี การลงทุนทางเศรษฐกิจของรัฐบาลในรูปของรัฐวิสาหกิจ ก็มีได้ร้กจูงใจชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนด้วย เพราะระบบนี้ส่งเสริมให้เกิดการผูกขาดขึ้นมากกว่า

สาเหตุสำคัญที่นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดนี้เน้นนโยบายที่มีการผูกขาดและต่อต้านการลงทุนของชาวต่างชาติ ก็เพราะเน้นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของทหารกลุ่มราชครูและสี่เสาเทเวศน์ ซึ่งเป็นเสมือนเสาค้ำจุนรัฐบาลชุดนี้อยู่ ด้วยเหตุนี้เองความพยายามของรัฐบาลอเมริกันในการเสนอแนวพัฒนาเศรษฐกิจเสรีนิยมจึงไร้ผลในทางปฏิบัติ

¹ คำแถลงนโยบายของรัฐบาลชุดที่ 21 เมื่อวันที่ 21 เมษายน 1948 ความว่า "กิจการใดที่เป็นการใหญ่เกินกำลังที่เอกชนจะทำได้หรือเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะ รัฐจะทำเอง โดยให้เอกชนได้มีส่วนหรือปล่อยให้เอกชนทำโดยรัฐเข้าเป็นหุ้นส่วนตามสมควร" ใน อนุสรณ์การเมือง, นโยบายของรัฐบาล พ.ศ. 2475 ปัจจุบัน: (ฝ่ายพัฒนาการเมืองและการปกครอง สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย, 2521), หน้า 121.

² พ.ร.บ. 7/15 เรื่อง มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการที่ชาวต่างประเทศนำทุนมาลงทุนในกิจการต่าง ๆ ในประเทศไทย คุรายละเอียดอีกได้ใน ภาคผนวกที่ ๒